

Отримано: 23 серпня 2021 року

Прорецензовано: 6 вересня 2021 року

Прийнято до друку: 20 вересня 2021 року

e-mail: grytsevych.yurii@vnu.edu.ua

DOI: 10.25264/2519-2558-2021-11(79)-108-116

Грицевич Ю. В. Словник говірки села Конище Ковельського району Волинської області. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2021. Вип. 11(79). С. 108–116.

УДК: 811.161.2'282.3(477.82-37-22)

Грицевич Юрій Васильович,
кандидат філологічних наук, старший викладач,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

СЛОВНИК ГОВІРКИ СЕЛА КОНИЩЕ КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті презентовано фрагмент словника носіїв говірки с. Конище сучасного Ковельського (а до проведення адміністративно-територіальної реформи 2020 р. згідно з Постановою Верховної Ради України № 3650 – Ратнівського) району Волинської області. Зауважено, що об'єктом опису стала рідна для укладача говірка. Реєстр словника складає лексика різних частин мови з кількісною перевагою іменників та дієслів. Засвідчено випадки розширення семантичної структури лексем, збереження слів-архаїзмів. Простежено немало запозичень, а також інтерферентний вплив польської мови. Автор висновує, що пропонується словникова праця про реєстр однієї говірки – вагоме й перспективне джерело фактажу для наукових студій із лексикології, історії української мови, а також вона удокладнить вже відомі діалектологічні свідчення.

Ключові слова: словник, говірка, семантика, Ратнівщина, Ковельський район, село Конище.

Yurii Hrytsevych,
Ph. D. in Philology, Senior Lecturer,
Lesya Ukrainka Volyn National University

THE DICTIONARY OF THE VILLAGE OF KONYSHCHE (Kovel District of Volyn Region) DIALECT

The article presents a dictionary register fragment of the dialect spoken by the residents of the village of Konyshe in Kovel'skiy (before the administrative-territorial reform of 2020 – Ratniv'skiy) district of the Volyn region. The object of the description is the native dialect of the compiler himself.

The lexical information collected and systematized in the form of a dictionary is of great significance since it is the first attempt to introduce into the Ukrainian dialectological science one more spatial coordinate of the linguistic diversity of the Volynian dialect, and in a broader sense, that of Western Polissia. The dictionary register comprises lexical units of different parts of speech with a quantitative predominance of nouns and verbs. All dictionary entries are arranged alphabetically and reflect a wide range of vocabulary, primarily related to the routine activities of the villagers, rituals, human traits, flora and fauna of the region, etc., situations of informal natural communication of its speakers, their unique spiritual and material culture. Every word meaning is specified by providing a literary equivalent to a dialect word or a description of the object, sign, action, or circumstances denoted by the word. Undoubtedly, the broad involvement of dialect contexts in dictionary entries spotlights the syntagmatic relationship of words, provides a reliable basis for studying the ways of how to construct utterances in accordance with the linguistic and stylistic features of a colloquial folk phrase. There are many cases of expanding the semantic structure of tokens and preservation of archaisms.

The study has revealed a considerable number of borrowings and interfering influences of the Polish language. The author concludes that it is difficult to put a full stop in the compilation of a dialect dictionary because even after the publication of the work, the need to record new lexical findings may occur. The analyzed dialect dictionary is an important and promising source of linguistic material for scientific studies in lexicology and the history of the Ukrainian language. It also contributes to a better understanding of the already known dialectological units of speech.

Key words: dictionary, dialect, semantics, Ratne Region, Kovel'skiy district, village of Konyshe.

Постановка наукової проблеми та її значення. «Проблеми лексикографії завжди належали до центральних у лінгвістиці – як з огляду на широкі суспільні й культурні потреби у словниках, так і на запити лінгвістів, для яких словник був і залишається не лише вмістищем різнопланової упорядкованої мовної інформації, а й імпульсом формулювання нових проблем, стимулом до наступних наукових пошуків. Словник часто глибше розкриває сутнісні сторони мови, особливості її структури та буття як феномену культури, аніж лінгвістичні праці інших типів. Тому за словниками нерідко оцінюють стан розвитку й мови, і мовознавства, а за окремими з них визначають рівень унормованості, кодифікованості літературного стандарту та його стильової диференціації» [4, с. 8], – відзначає директор Інституту української мови НАН України П. Ю. Гриценко.

Особливого значення словникарство набуло в діалектології. «Діалектологічних словників завжди бракуватиме, бо ніколи не можна зафіксувати все розмаїття територіального мовлення: то – бездонне море слів, значень, словосполучень, морфологічних і фонетичних форм. Лексикографічні роботи з діалектного мовлення повсякчас будуть актуальні, адже в них – минушина, сучасність і майбутнє великої мови видатного народу» [5, с. 228].

Мета пропонованого дослідження – репрезентувати фрагмент словника говірки с. Конище Ратнівського району Волинської області.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Село Конище ще донедавна входило до сільської ради с. Прохід Ратнівського району Волинської області. Відповідно до нового адміністративно-територіального поділу після прийняття Постанови ВРУ № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів» вищезгаданий населений пункт став частиною Ратнівської територіальної громади Ковельського району. Одна з перших писемних згадок про село датована 1604 р. 20 червня вказаного року король видав грамоту, в якій передав маєток Конище священнику Ратнівського Богородицького приходу. З документів 1668 р. стає відомо, що острів Конище є власністю вказаної церкви. Після цього острів

заселявся вільно прибулими людьми. У 1850 р. острів переведений у казну [3, с. 344]. У фундаментальному краєзнавчому дослідженні О. М. Цинкаловського «Стара Волинь і Волинське Полісся» («Ancient Volyn and Volynian Polissia») читаємо: «**КОНИЩЕ**, с., Ковельський пов., на південь від Мшаного і Радоцького озера, при болотах, мочарах і трясовищах, недалеко від ріки Прип'яті і старого шляху до Дивина. В 1819 р. було там 6 домів, церковних підданій до Ратенської церкви» [7, с. 530–531]. Авторитетний український ономаст В. П. Шульгач походження назви села коментує так: «У джерелах фіксується з першої половини XVI ст.: *до Кониць* (1546), *острів Коници* (1668). Очевидно, назва села мотивована антропонімом *Конище* (блр. *Конище* – прізвище). Від нього утворені також назви поселень *Конищів* – на Вінниччині, *Конища* – в колишній Гродненській губернії, *Конищево* – в колишніх Вологодській, Костромській, Тверській, Ярославській губерніях» [7, с. 67].

Говірка села Конище належить до західнополіського говору північного наріччя української мови. Пропонований «Словник говірки села Конище» не претендує на вичерпність. У ньому вміщені слова, відсутні в сучасній українській літературній мові. За зразок оформлення словника взято «Словник західнополіських говірок» Г. Л. Аркушина [1]. Слова виписані з говірки жителів села Конище Ратнівського району Волинської області. Повноту фіксації лексики та відображення тонкощів семантики забезпечує те, що це рідна для записувача говірка. Мовознавці наголошують: «У теоретичному плані словник однієї говірки треба розглядати не як демонстрацію лексики саме певного населеного пункту, а як здійснення можливості на прикладі однієї говірки показати діалектну лексику, типову для певної діалектної зони, іншими словами, об'єктом такого словника повинна стати говірка, що знаходиться не в смузі перехідних говірок, а в діалектному ядрі» [5, с. 5]. Олекса Бевка, упорядник словника говірки с. Поляни на Мараморощині, в листі до проф. Іштвана Удварі писав: «За нашою думкою, над словником потрібно помислити, й не дозволити, щоб все пропало, як цв'ях у воду. Словник = скарб нашого минулого...» [2, с. 10].

Словникова стаття має таку структуру: реєстрове слово, набране великими літерами; після реєстрового слова (всі кількості каскадові слова подаються з наголосом над наголошеним голосним) наводиться коротка граматична інформація:

- для іменників – флексія родового відмінка однини, вказівка на рід, число;
- для прикметників – закінчення жіночого і середнього роду в називному відмінку однини;
- для дієслів – флексія першої та другої особи однини теперішнього часу, ремарки, що вказують на вид.

Лексичне значення реєстрового слова розкривається наведенням літературних відповідників або описово, коли літературні відповідники відсутні чи не вдається їх точно підібрати. Деякі ремарки вказують на сферу використання слова. У переважній більшості випадків реєстрові слова ілюструються реченнями. Іноді їх замінюють словосполучення, які економніше, ніж речення, можуть ілюструвати сполучуваність реєстрового слова та його граматичні особливості.

З метою збереження в Словнику якнайбільшої кількості місцевих особливостей у вимові кожного слова вжито, крім літер українського алфавіту, ще такі додаткові знаки:

- и^с – для передачі звука **и**, що наближається до **е**;
- е^и – для передачі звука **е**, що наближається до **и**;
- ž – для передачі дзвінкої шиплячої африкати;
- ʒ – для передачі дзвінкої свистячої африкати.

Умовні скорочення

- бот. – ботаніка (назва рослини)
- док. – доконаний вид
- ж. – жіночий рід
- займ. – займенник
- згруб. – згрубілий
- знев. – зневажливий
- кулін. – кулінарія
- недок. – недоконаний вид
- присл. – прислівник
- с. – середній рід
- ч. – чоловічий рід

Фрагмент словника

БАГОН [багон] -а, ч., бот. 'багно звичайне; 'Ledum palustre L.'. *Багон треба рвати, коли цв'іте.*

БАЛЬЗАМ [бал'зам] -у, ч., бот. 'каділо мелісолисте; Melittis melissophylus L.'. *Бал'зам росте тіко на Смол'ний.*

БАЮРА [байура] -и, ж. 'калюжа'. *Ітак можна було влізти в байуру?*

БЕНДЕРИК [бендерик] -а, ч., кулін. 'млинець з м'ясом'. *Діти зішли всі бендеріки.*

БЕСЕДА [беседа || биседа] -и, ж. 'гостювання'. *На бесіди гет'ни було шо їісти.*

БЕЦИК [бэчик] -а, ч. 'млинець з картоплі'. *Бэчик і с'ой раз ни вдаліс'а.*

БИЯНКА [бийанка] -и, ж. 'посудина для збивання масла'. *Купіла в Ратні бийанку, то вже буде своія.*

БЛАГИЙ [благ'ій] -а, -е 'поганий'. *З його благ'ій молот'ільник чи копал'ник.*

БОВТУН [бовтун] -а, ч. 'протухле яйце'. *Всі йейца були бовтунами.*

БРАТАНЕЦЬ [братанец] -иця, ч. 'двоюродний брат'. *Мий братанець вчора прийжав до нас.*

ВАЛЄЖНИК [вал'эжник] -а, ч. знев. 'п'яниця'. *А той вал'эжник знов лед' приліз.*

ВИСХНУТИ [вісхнути] 3 ос. одн. висхне, док. *Твоїя свєдра вже вісхнула.*

ВИШЄР [виш'єр] -у, ч. 'підстилка'. *Бат'ко накосив виш'єру, то будемо завтра возіти.*

ВОВЧАК [вовчак'є] -ів, бот. 'череда; Bidens tripartita L.'. *Набравс'а вовчак'ів, то типєр вибирайіти їіх.*

ВПЛОДИТИСЯ [вплодитис'я] 3 ос. одн. *вплодиц'я, док. 'розростися (про зілля на полі)'. Костирва їак вплодиц'я, то прийдец'я: а кропїти.*

ВТИРИБИТИСЬ [втирибі'тис'] -бл'ус', -бис'а, док. 'сісти'. *Доки втирибілас' на во́за, то вже мо́жна було́ зайіхати давно́.*

ВУЛЬШИНА [вул'шіна] -и, ж. 'вільховий ліс'. *У вул'шіни йе вс'ака га́дина.*

ГАЗИВКА [газівка] -и, ж. 'невелика жіноча хустка'. *В газівці добре б'іла с'іна, бо ни жарко.*

ГАРАХАТИЙ [гарахатій] -а, -е, 'кучерявий'. *В'ін такий гарахатій: вдавс'а в д'іда сво́го.*

ГЛАДИШКА [гладішка] -и, ж. 'глечик'. *Нашо ти розбів гладішку?*

ДЖИГЄВА [зиг'єва] -и, ж. бот. 'кропива; *Urtica dioica* L.'. *Д'іти бойе́ц'а джиг'єви.*

ДЗИНДЗИЛІЯ [зинзил'ія] -ій, ч., бот. 'чистотіл; *Chelidonium majus* L.'. *Дзиндил'ія помага́йе, коли бол'єт' очи.*

ДРЕНЧИТИСЬ [дрєнчитис'] -ус'а, -ис'а, недок. 'хвилюватися'. *Ни дрєнчс'а за йо́го.*

ДУДЛИТИ [дудлити] -дл'у, -длши, недок. 'пити'. *Він відудлив всє́йку во́ду.*

ЖАБОРИННЄ [жаборін'є] -а, с. 'латаття'. *Ц'ілий канав був в жаборін'і.*

ЖАСКИЙ [жаск'є] -а, -е, ч., знев. 'страшний; потворний'. *Ну й жаск'єй соба́ка у вас!*

ЖИВИЦЯ [живиц'я] -і, ж. 'смола хвойних дерев'. *В Г'ірниках набрала живици.*

ЗАБОЛЯНИЙ [забол'аний] -а, -е, 'місце на тілі, яке постійно болять'. *То до забол'аного трє́ба прикла́сти маз'.*

ЗАДВИРОК [зэдвирок] -рка, ч. 'загорожа для худоби біля хліва'. *Коро́ва полама́ла за́двирка.*

ЗАПАЛОК [запáлок] -а, ч. 'сірник'. *Йду в магазін, бо запáлки к'інчилис'.*

ЗАПИВКИ [запівк'і] -вок, мн. 'заручини'. *Ми й ни зна́ли, шо в тибє запівки булі.*

ЗАСОВКА [засовка] -и, ж. 'металічна пластина, якою закривають двері хати'. *Положи́ла дєс' засовку та й забу́ла де.*

ЗАЯДЛИВИЙ [зайадливий] -а, -е 'затятий'. *Вона́ така́я зайа́длива йагудни́ц'а.*

ЗНОВКА [знóвка] присл. 'знову'. *Вин знóвка пасє́ корові.*

ЗУСИМ [зус'ім] присл. 'зовсім'. *Ба́ба вже зус'ім ничо́го ни т'ємит'.*

КАВАЛОК [кава́лок] -а, ч. 'шматок'. *С'огóдн'і ве'ликий кавáлок вікопали.*

КАДРА [ка́дра] -и, ж., збір. 'родина з дітьми'. *Йак вму́, то всє́йка ка́дра бу́де пла́кати за мно́йу.*

КНИГА [кніга] -и, ж. 'чайка'. *Вчо́ра на вігоні сті́ко книг бу́ло!*

КОЛОТУХА [колоту́ха] -и, ж., кулін. 'картопляне пюре'. *Наварі́ла колоту́х'і д'іт'ум на вичє́ру.*

КОРОЛЬ [корóл] -а, ч. 'кріль'. *Дай корóл'ам траві́ йїсти.*

КУЦ [куц] -а, ч. 'самець свині'. *Куц йак ви́биг з хліва́, то лед' загна́ла.*

ЛІСТРИКА [лістр'іка] -и, ж. 'ліхтарик'. *Посвяти́ ондівó мин'і лістр'іко́йу.*

ЛЕЙЦИ [лєйци] -ув, мн. 'упряж для коня'. *В'ін пушов на базáр за лєйц'ами.*

ЛОХАЧІ [лохач'і] -ів, мн., бот. 'лохини; *Vaccinium uliginosum* L.'. *Набрала в Лисóчку лохач'ів на кампóт.*

ЛУПАХИ [лупах'і] -ів, мн. 'обрізки з картоплі'. *Лупах'і з бу́л'би вікин' в корито сві́н'ум.*

МАКОВЕРТ [маковє́рт] -а, ч. 'предмет для перетирання маку'. *Приніси́ мені маковє́рта.*

МАНТИЛЬ [мантил'] -а, ч. 'плащ'. *Воз'мі́ йако́гось ма́нтил'а соб'і, бо дби́ч.*

МОЛОЖЄЙ [молож'єй] -у, ч. 'отава'. *С'о́го ро́ку ми ни косі́ли молож'є́йу.*

НАПРОШКЄ [напрошк'є] присл. 'навпростець'. *В'ін пої́хав во́зом, а йа пушла́ додом напрошк'є́.*

НАРУЧЄ [наруч'є] -а, с. 'оберемок'. *Такий морóз, шо два на́руч'а дров вже спали́ла.*

НАШИВАТИ [нашивати] -айу, -айиш, недок. 'вишивати'. *Зимóйу все збиру́ц'а в нас дивч'є́та та й нашива́йут'.*

НЕЧИСТЬ [нєчис'т'] -і, ж. 'нечиста сила'. *Шо ти дивис'а йаку́с' нєчис'т'. Викл'уча́й!*

НИПОТРИБСТВО [нипотри́бство] -а, с., збір. 'непотріб; сміття'. *Повивóзили на см'ітні́к всє́йке нипотри́бство.*

ОБРЕСКЛИЙ [обрєсклі́й] -а, -е, знев. 'опухлий'.

ОБРИШОТКА [обришóтка] -и, ж. 'нарошення воза з дерева поверх драбин для перевезення сіна і соломи'. *Ни возі́ли соло́ми, бо обришóтка пола́мана.*

ОБРОТКА [обро́т'ка] -и, ж. 'вузечка'. *К'ін' пурва́в обро́т'ку.*

ОГЛОБЛЯ [оглобл'я] -і, ж. 'голобля у возі'. *Ми з бат'ком ба́ло чіри́з ден' м'ін'али оглобл'я́.*

ОДИЙАКИЙ [одийакий] займ. 'який-небудь'. *Дай мен'і одийа́ку тари́лку на холоде́ц'.*

ОДИШО [о́дишо] займ. 'що-небудь'. *Скажи́ ж йо́му одишо́.*

ОСКОБЛИЙ [оско́блій] -а, -е 'страшний; потворний'. *Коро́ва пу́сл'а зимі́ йакас' оскóбла.*

ПАЛЯРЕСИК [пал'арє́сик] -а, ч. 'гаманець'. *Ззубі́ла пал'арє́сика з гроші́ма.*

ПАМОРОКІ [паморок'і] -ів, мн. 'свідомість; розум'. *Забі́ло паморок'і́.*

ПАСБИЩЕ [пáсбищче] -а, с. 'пасовисько'. *Корові́ вже на пáсбищче ві́гнали.*

ПАЦ'ОРКИ [пац'óрки] -рок, мн. 'намисто'.

ПЕРВОТЬОЛКА [первот'óлка] -и, ж. 'корова з першим телям'. *Вчо́ра вже ві́гнали первот'óлку пáстис'.*

ПЕРЕБИРАНЕЦЬ [пе"рибіра́не"ц'] -ни́ц'а, ч. 'перевдягнутий щедрувальник'. *А на ичидру́ху тих пирибіра́нц'ів вже повно́.*

ПЕТЕЛЬНЯ [пє"тєл'н'я] -і, ж. 'сковорідка'. *Мн'асо на пите́л'н'у́ ни вкінула́.*

ПОСОБИТИ [посóбити] -бл'у, биш, док. 'допомогти'. *В'ін посóбив нам молоті́ти овє́с.*

ПОШОВКА [пóшовка] -и, ж. 'наволочка'. *Пом'ін'ати пóшовку.*

ПРОВОЛКА [прóволка] -и, ж. 'тонкий дріт'. *Йїзди́ли в Ра́тно по про́волку.*

П'ЯТРО [пйáтро] -а, с. 'горище у хліві'. *Вже в нас ц'і́ле пйáтро с'і́на.*

РОНДИЛЬ [рóндил'] -ндл'а 1 -а, ч. 'черпак'. *Воз'мі́ рóндил'а на сик берє́зовий.*

РУБЕЛЬ [рубє́л'] -бл'а, ч. 'жердина, якою прив'язують сіно чи солому на возі'. *Пої́хали по с'і́но, а рубл'а́ забу́ли.*

САЖАВКА [са́жавка] -и, ж. 'невеликий ставок'. *В са́жавци налови́ли риби.*

СВЕДРА [свє́дра] -и, ж. 'кофта'. *Ц'а свє́дра вже жаска́.*

СВИНЄЧКА [свин'є́чка] -и, ж., бот. 'лобода; *Chenopodium* L.'. *Нажні́ свин'є́чки на вє́чур подава́ти.*

СИРЕЦЬ [сирє́ц'] -рц'а, ч., кулін. 'печений сир як обрядова страва на весіллі'. *На дубі́ на вириє́чку висі́т' сир у мише́чку* (Народна пісня).

СЛОНІК [слон'ік] -а, ч. 'банка'. *А ми вже набрали по три слон'іки йагуд.*

СКОРОДИТИ [скородити] -джу, -диш, недок. 'боронувати поле'. *Треба буде заскородити поле в Л'еховим.*

СМУЖ [смуж] -а, ч. 'різновид отруйної гадюки'. *Йак вкусит' смуж, то тіждин' нога воу́хша.*

СТЕЖУР [стэжур] -а, ч. 'гілки, підкладені під стіжок сіна або соломи'. *Йди наламай гол'ак на стэжура.*

СТЕРИНЬ [стэрин'] -рн'і, ж. 'поле, з якого зібрано зернові'. *Стэрин' на зіму трэба зворати.*

СТИДОТЄ [стидот':е] -а, с., збір. 'сором'

СТОВПАК [стовпак] -а, ч. 'насіenneвий пагін у цибулі, щавлю, буряків, моркви'. *Всэйк'ій шчавёл' пушів в стовпаки.*

СТОЛЯРКА [стол'арка] -и, ж. 'двері, вікна, виготовлені столяром'. *Йіздили забирати стол'арку.*

СТРАХОТЄ [страхот':е] -а, с. 'жах'. *Бало згадйу, йакé то страхот':е було коліс'.*

СТРИЛЕШНИК [стрилешник] -а, ч. 'соняшник'. *Позавйазувала стрилешники радном, а то пташкі обйідайут'.*

СУКЕНКА [сук'енка] -и, ж. 'плаття'. *Коліс' сук'енки сами матир'і шіли.*

ТАБАРЕТКА [табаретка] -и, ж. 'стілець'. *Принисі табаретку с'істи.*

ТЕЛИЦІ [те'лиці] -лиц', мн. 'корови'. *Завтра йому те'лиц'і пасти, то ни прійде до вас.*

ТРОЦНА [троц'іна] -и, ж. 'тирса'. *Кўцам мोजना настиліти троц'іноу.*

ТРУТКА [трўтка] -и, ж. 'отрута'. *Насінав в хатах трўтки на мишеі.*

ХВИЩКА [хвішчка] -и, ж., бот. 'хвоц польовий'.

ЦИБКА [ці'бка] -и, ж. 'зелена цибуля'. *До бул'би ше салату з цібки наробимо.*

ЦЮПНЄТА [ц'уп'ін'єта] -ток, мн. 'курчата'. *Ц'уп'ін'єтам купіла пшонá.*

ЧАВ'ЮХ [чавй'ўх] -у, ч. 'щавель'. *Чавй'ўх всэйкий пушів в стовпаки.*

ШАЛАБАН [шалабан] -а, ч. 'пристосування з чотирьох стовпів з підйомним дахом для зберігання сіна'. *Шалабана повалило в'ітром.*

ШИПУХА [шипухá] -и, ж. 'голки хвойних дерев'. *На кагати з бул'бою греблі шипуху.*

ШЛИЯ [шлийá] -і, ж. 'упряж, в яку запрягають коней'. *Позич'єйе шлийу в сус'іда.*

ШМАРОВОЗ [шмаровоз] -а, ч., зруб. 'замурзана дитина'. *Ну ти й шмаровоз!*

ШПИРКА [шпйрка] -і, ж. 'сало'. *Шпйркоу найл'іти найсіс':а.*

ЯНЧЄТИ [йанч'єти] -у, -иш, недок. 'кричати'. *Чогó ти на йогó йанчйш?*

ЩУПЛІЙ [шчўплий] -а, -е 'сутулий'. *Вонá така шчўпла дитина.*

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, ґрунтовне вивчення живої народної мови в усьому її розмаїтті неможливе без надійних діалектних словників. Пропонована словникова праця про реєстр однієї говірки – перспективне джерело фактажу для наукових студій із лексикології, історії української мови, також вона удокладнить вже відомі діалектологічні свідчення про західнополіський діалект. Перспективу подальших досліджень вбачасмо в якнайдокладнішій фіксації народного мовлення носіїв говірки с. Конище.

Література:

1. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок. А–Я. [Вид. 2-ге переробл., випр. і доп.]. Луцьк, 2016. XXIV + 648 с.
2. Бевка О. Словник-пам'ятник. Діалектний словник села Поляни Мараморошського комітату / редагував та передмову написав Іштван Удварі ; замість передмови Жігмонд Бодзей. Ніредьгаза, 2004. 178 с.
3. Денисюк В. Т., Денисюк І. О. Ратнівська земля: історико-краєзнавчий нарис. Луцьк: Надстир'я, 2003. 452 с.
4. Колібаба Л. М. Словник дієслівного керування / Лариса Колібаба (літери А–Є, П, У–Ф, Ц–Ш), Валентина Фурса (літери Ж–О, П, Р–Т, Х, Ш–Я). Київ: Либідь, 2016. 656 с.
5. Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. Ужгород: Ліра, 2008. 480 с.
6. Сагаровський А. А. Цінний унесок у діалектне словництво. Рецензія на діалектологічний словник «Скарби гуцульського говору: Березови» Миколи Негрича. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія.* 2009. № 854. Вип. 57. С. 228–231.
7. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся : краєзнавчий словник – від найдавніших часів до 1914 року: в 2-х томах. Вінніпег, 1984. Т. 1. 600 с.; Вінніпег, 1986. Т. 2. 578 с.
8. Шульгач В. П. Ойконімія Волині: Етимологічний словник-довідник. Київ: Київ, 2001. 189 с.